

ASOCIJACIJA ŽENA

POKRETA EVROPA SAD

PROGRAMSKI CILJEVI I AKTIVNOSTI

Imajući u vidu kontinuiranu podzastupljenost žena u zakonodavnoj i izvršnoj vlasti i činjenicu da je borba za rodnu ravnopravnost nemoguća bez sistemskih zakonskih i institucionalnih reformi ali i promjene društvene svijesti, a svjesne činjenice da bez političke moći nije moguće značajnije mijenjati postojeće prakse, žene Pokreta Evropa sad!, uvjerene da je vrijeme za prevazilaženje tradicionalnog shvatanja uloge i mjesta žene u društvu, organizovale su se u **Asocijaciju žena Pokreta Evropa sad!**, s očekivanjem da će političko djelovanje Pokreta imati istinski transformativan karakter za stanje rodne ravnopravnosti u zemlji.

Polazeći od stava da su politike rodne ravnopravnosti i jednakih mogućnosti neophodne za napredak svake zajednice; da je jednaka zastupljenost i učešće žena u politici i javnom životu od suštinskog značaja za demokratiju jer društvo ne može sebi priuštiti da polovina stanovništva ne bude u potpunosti i ravnopravno uključena u donošenje odluka; da unaprjeđenje demokratskog razvoja i dobrog upravljanja zahtijeva stvaranje održivog ambijenta za inkluzivno učešće žena u političkom životu; te da je ulaganje u žensko liderstvo ulaganje u pametan i održiv razvoj cjelokupnog društva, u pravednije i društvo jednakih šansi za sve građane i građanke Crne Gore,

Asocijacija žena Pokreta Evropa sad! djelovaće u skladu sa sljedećim **CILJEVIMA I PRINCIPIMA**:

1. Zaštita integriteta žene;
2. Unapređenje položaja žene u crnogorskom društvu;
3. Podsticanje žena na aktivnije učešće u političkom i javnom životu;
4. Širenje svijesti o rodnoj ravnopravnosti i ženskim pravima;
5. Postizanje adekvatne zastupljenosti žena u organima Pokreta (ES) i podrška članicama partije u razvoju karijere u politici;
6. Pобољшanje imidža i kapaciteta Pokreta;
7. Saradnja sa srodnim organizacijama i institucijama.

AKTIVNOSTI Asocijacije žena kojima se postižu ciljevi Asocijacije:

Zaštita integriteta žene i unaprjeđenje položaja žene u društvu

Institucionalizacija rodne ravnopravnosti i usvajanje nacionalnih razvojnih strategija, uz unaprjeđenje zakonodavnog okvira i mijenjanje društvene svijesti, predstavljaju osnovne korake za uspostavljanje jednakosti između žena i muškaraca.

Da bi žene uopšte bile u prilici da se bave politikom potrebno je prvo kreirati pogodno tlo za aktivno učešće žena u društveno-političkom životu. To, prevashodno, podrazumijeva da je integritet žene u društvu zaštićen, te da žene uživaju adekvatnu socijalnu, zdravstvenu i ekonomsku sigurnost.

U tom pravcu, aktivnosti Asocijacije uključuju:

- ♀ Kreiranje rodno osjetljive i inkluzivne nacionalne razvojne strategije i praćenje implementacije zakonskih okvira za rodnu ravnopravnost;
- ♀ Kreiranje posebnih politika i mjera zaštite od svih formi rodno zasnovanog nasilja;
- ♀ Zalaganje za izmjenu seta zakona koji se odnose na ugrožavanje bezbjednosti žena u cilju propisivanja oštrijih sankcija za njihovo kršenje;
- ♀ Pružanje podrške svakoj legislativi kojom se štite i unaprjeđuju ženska prava;
- ♀ Zalaganje za oštro sankcionisanje svakog oblika govora mržnje i javnog govora sa elementima seksizma i mizoginije;
- ♀ Širenje svijesti o nužnosti edukacije žena i muškaraca o tome šta je nasilje i kada i na koji način treba reagovati;
- ♀ Uticanje na donošenje mjera kojima se pruža adekvatna i pravovremena zaštita žena i djece koji su preživjeli nasilje u porodici;
- ♀ Aktivnu podršku pravu žene na izbor po pitanju abortusa;
- ♀ Borbu za oštro sankcionisanje i društvenu osudu selektivnih abortusa, uz širenje svijesti o jednakoj vrijednosti života muškarca i žene;
- ♀ Javno istupanje u ime marginalizovanih žena i onih kojima je potrebna podrška;
- ♀ Oštru osudu i zahtijevanje sankcionisanja svakog potencijalnog nasilja, vebalnog i fizičkog uznemiravanja, govora mržnje, mizoginije i seksizma u Pokretu i pružanje nedvosmislene podrške žrtvama, kako bi se u budućnosti takvo ponašanje iskorijenilo;
- ♀ Sprovođenje istraživanja među članicama Asocijacije o njihovim iskustvima sa nasiljem, mizoginijom i seksizmom, u privatnom i profesionalnom životu;
- ♀ U oblasti socijalne zaštite – zalaganje za osnivanje državnih sigurnih kuća za žene žrtve nasilja; usvajanje programa za samohrane majke i siromašne žene; strožiju kontrolu uplata alimentacije;

finansijsku pomoć trudnicama; sniženje pdv-a na proizvode za novorođenčad;

♀ U oblasti zdravstva - zalaganje za sniženje pdv-a na proizvode za menstruaciju i kontracepciju; nabavku većeg broja mamografa; podizanje svijesti o važnosti kontracepcije i prevencije polno prenosivih bolesti, te važnosti prevencije i ranog otkrivanja raka dojke, raka grlića materice; obezbjeđivanje psihološke pomoći ženama oboljelim od raka;

♀ Aktivan rad na donošenju mjera koje doprinose stvaranju ambijenta za socio-ekonomsko osnaživanje žena;

♀ Podršku promjeni paradigme po pitanju rodne ravnopravnosti i značaja uloge žena u politici, kako u Pokretu, tako i u cjelokupnom društvu;

♀ Promovisanje upotrebe rodno senzitivnog jezika;

Podsticaj ženama za veće učešće u političkom i javnom životu

Unaprjeđenje demokratskog razvoja i dobrog upravljanja zahtijeva stvaranje održivog ambijenta za inkluzivno učešće žena u političkom životu.

Učešće žena u politici ključno je doprinijelo da se obrazovanje, zdravlje, briga o djeci, starima, saobraćaju ili životnoj sredini nađu među prioritetima javne politike, kao i da nasilje u porodici ili rodna ravnopravnost postanu političke teme.

Uprkos naporima da se iskorijeni diskriminacija po osnovu pola i da se osnaže žene da uzmu aktivno učešće u javnom i političkom životu Crne Gore, rodne uloge koje leže u društvenim normama i vrijednostima, formalno su iskazane u zastupljenosti žena u organima javne uprave ali i kroz odluke političkih partija da žene ne uključe u značajnoj mjeri u proces odlučivanja, pa se takav nedostatak podrške odražava i na njihovu nisku zastupljenost u skupštinskim klupama i na pozicijama odlučivanja generalno.

Takva pozicija žena u javnom prostoru i političkom životu reflektuje se i na njihov ekonomski i društveni život, te na finansijsku i drugu samostalnost.

U tom pravcu, aktivnosti Asocijacije uključuju:

♀ Imajući u vidu da u zatvorenim izbornim sistemima kakav je crnogorski, gdje se glasa za partijsku listu a ne za individualne kandidate, partije imaju najveći uticaj na to koje će kandidate staviti na liste, Asocijacija žena će se zalagati za izmjenu izbornog zakona na način da na izbornim listama bude najmanje 40% osoba manje zastupljenog pola, uz raspored na listi koji podrazumijeva najmanje

jednu osobu manje zastupljenog pola u grupi od tri kandidata;¹

♀ Promoisanje ideje uvođenja rodni kvota u organima javne uprave;

♀ Kreiranje mentorskog programa za nove aktivistkinje, koji bi uključivao obuku za javne nastupe, upoznavanje sa javnim politikama, institucijama i procedurama; razvijanje vještina prezentacije, argumentovanja, kreiranja poruke i upravljanja društvenim mrežama;

♀ Održavanje sastanaka i panela za analizu javnih politika, programa političkih stranaka ili diskusiju o dnevno-političkim temama sa ciljem upoznavanja i bolje pripreme žena za ulazak u političku arenu ili obavljanje javne funkcije;

♀ Zalaganje za uvođenje rodne analize javnih politika kao uslova za njihovo usvajanje;

♀ Podršku uvrštavanju obuke o rodnoj ravnopravnosti i antidiskriminaciji u obuke za državne službenike, uz razmatranje mogućnosti da budu obavezni;

♀ Imajući u vidu da porodica igra veliku ulogu u obeshrabrivanju žena da se bave politikom, Asocijacija žena će širiti svijest o značaju učešća žena u politici i rodnoj ravnopravnosti kroz organizaciju edukativnih seminara;

♀ Promovisanje upotrebe rodno osjetljivog jezika kako djevojčice ne bi rasle sa predstavom da su neka zanimanja, uključujući bavljenje politikom, rezervisana isključivo za muškarce;

Širenje svijesti o rodnoj ravnopravnosti i ženskim pravima

Uprkos postojećem zakonodavnom okviru, nejednak tretman žena i muškaraca i dalje je prisutna praksa u Crnoj Gori u svim sferama života. Ipak, treba imati u vidu da se izmjenama legislative ne postiže potpuna promjena društvene paradigme. Ukorijenjene vrijednosti patrijarhalnog društva, običajne norme i politička kultura jednako su važne. Štaviše, od njih sve i počinje. Ženi kojoj porodica i blisko okruženje u startu "slome krila" obeshrabrujući je za učešće u politici ali i svim drugim sferama života koje su podložne rodnoj stereotipizaciji, poboljšano zakonodavstvo neće biti od velike pomoći. Stoga je širenje svijesti o rodnoj ravnopravnosti i ženskim pravima, kao i o značaju učešća žena u politici od suštinskog značaja. Potrebno je glasnije govoriti o problemu.

¹ Trenutni zakon predviđa da izborna lista mora uključivati 30% žena; definisan princip po kojem, u slučaju prestanka mandata poslanici, njeno mjesto zauzima sledeća kandidatkinja na listi; a ustanovljeno je i da na svaka četiri kandidata na listi mora biti najmanje jedna kandidatkinja, što ipak nije zagarantovalo jednaku zastupljenost žena u parlamentu.

U tom pravcu, aktivnosti Asocijacije uključuju:

- ♀ Dizajniranje i sprovođenje programa obuke za podizanje svijesti o rodnoj ravnopravnosti i ženskim pravima, kako za članove, aktiviste i funkcionere Pokreta, tako i za sve druge zainteresovane pojedince i grupe;
- ♀ Kreiranje kampanja usmjerenih ka stvaranju nulte tolerancije prema svim formama rodno zasnovanog nasilja u javnoj i privatnoj sferi;
- ♀ Promovisanje i upotrebu rodno osjetljivog jezika kako stereotipizacija ženskih uloga ne bi nastavljala da obeshrabruje žene da uzmu aktivno učešće u političkom životu, usljed čega one ostaju na marginama odlučivanja;
- ♀ Rad na dodatnoj edukaciji svih kreatora medijskog sadržaja, koji utiču na stavove javnog mnjenja, kako bi se izbjeglo nesvjesno pružanje podrške rodno zasnovanoj stereotipizaciji koja doprinosi održanju postojećeg stanja;
- ♀ Razvijanje tzv. ženske solidarnosti i podrška udruživanju žena, kako bi zajedničkim djelovanjem ostvarivale zapaženije i za društvo korisne rezultate;
- ♀ Podizanje svijesti o potrebi hrabrog individualnog, društvenog i institucionalnog suprotstavljanja svakom vidu zlostavljanja žena;

Postizanje adekvatne zastupljenosti žena u organima Pokreta (ES) i podrška članicama partije u razvoju karijere u politici

Probuditi političku volju da se ubrza suštinsko učestvovanje žena u politici, kako bi se osiguralo da se njihov glas istinski čuje, nije moguće bez podrške političkih partija. Političke partije se, uglavnom, prepoznaju kao najodgovornije za nedovoljnu zastupljenost žena. Unutarstranačka demokratija odnosno njen nedostatak u velikoj mjeri utiče na mogućnosti koje žene imaju da aktivno učestvuju u društveno-političkom životu. Tako žene do izražaja dolaze samo ako uspiju da se istaknu unutar svojih partija. U proporcionalnim izbornim sistemima kakav je crnogorski, političke partije imaju najveću odgovornost za regrutaciju i selekciju političkih kandidata, pa samim tim igraju veliku ulogu u ohrabrivanju i njegovanju ženske participacije.

Raspodjela moći unutar stranaka je od ključne važnosti za poboljšanje političke zastupljenosti žena. Potrebno je, stoga, povećati broj žena na odlučujućim funkcijama unutar političkih partija. Danas je pitanje koliko se žena kandiduje i na kojim pozicijama jedan od pokazatelja demokratizacije same

partije. Brojne analize navode kako je iskustvo mnogih država pokazalo da postoji ključna veza između broja žena i njihovog položaja unutar političkih partija i reprezentovanja žena u tijelima odlučivanja u jednoj zemlji.

Stoga, zalažemo se za princip "prvo pospremiti svoje dvorište". Shodno tome, Asocijacija žena će se zalagati da Pokret Evropa sad! bude uzor na političkoj sceni Crne Gore kada je u pitanju rodna ravnopravnost, zastupljenost žena u partijskim organima i prisustvo na listama kandidata.

U tom pravcu, aktivnosti Asocijacije uključuju:

- ♀ Zalaganje za obezbjeđivanje garantovanih mjesta za rukovodstvo Asocijacije žena u Glavnom odboru i Predsjedništvu Pokreta;
- ♀ Obezbjedjivanje adekvatnog prisustva žena u partijskim organima na svim nivoima;
- ♀ Podrška definisanju kvota za žene na izbornim listama, u okviru partijskih dokumenata: da na izbornim listama bude najmanje 40% žena, uz raspored na listi koji podrazumijeva najmanje jednu ženu u grupi od tri kandidata;
- ♀ Zalaganje da se partijskim statutom predvidi obezbjeđenje potrebnih finansijskih resursa za aktivnosti Asocijacije, na način što će Asocijacija žena imati svoj budžet;
- ♀ Prepoznavanje talentovanih i vještih budućih političarki iz redova članica, koje će Asocijacija žena podsticati na vidljiviji angažman;
- ♀ Razvijanje i organizovanje programa obuke koji imaju za cilj da ženama pruže znanje, vještine i mreže kontakata za izgradnju političkih karijera;
- ♀ Podršku i lobiranje za svoje članice prilikom izbora stranačkih tijela i sastavljanja izbornih listi;
- ♀ Dopuštanje ženama koje su zainteresovane za vrijednosti i rad Asocijacije da uzmu učešća u aktivnostima Asocijacije, bez obaveze da budu članice Pokreta;
- ♀ Obezbjedjivanje učešća članica Asocijacije na seminarima i konferencijama koji se tiču programskih ciljeva Asocijacije;

Poboljšanje imidža i kapaciteta Partije

U tom pravcu, aktivnosti Asocijacije su sljedeće:

- ♀ Članice Asocijacije aktivno će učestvovati u predizbornoj kampanji, komunikaciji sa biračima i drugim akterima sa ciljem animiranja što većeg broja birača (ne samo žena) da glasaju za Pokret;
- ♀ Asocijacija žena će aktivno raditi na osnaživanju partijskih kapaciteta u vidu obezbjeđivanja aktivista i volontera, kao i pružanjem tehničke i organizacione pomoći drugim organima Partije;

♀ Asocijacija žena će se zalagati za profilisanu izbornu kampanju koja podrazumijeva segmentaciju biračkog tijela, te formulisanje političkih poruka upućenim ženama;

Saradnja sa srodnim organizacijama

U tom pravcu, aktivnosti Asocijacije podrazumijevaju:

♀ U cilju iniciranja mjera za unaprjeđenje rodne ravnopravnosti u javnim politikama, Asocijacija žena će biti kanal komunikacije i saradnje sa drugim akterima izvan političke stranke. Ovo podrazumijeva saradnju sa drugim organizacijama žena, civilnim sektorom, partijskim forumima, medijima, sindikatima, nezavisnim aktivistima, međunarodnim organizacijama i vladinim tijelima.